FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT JOSÉ LUÍS DA CRUZ VILAÇA

fremsat den 18. juni 1987 *

Høje Domstol.

1. Domstolen har fået forelagt to traktatbrudssager, anlagt af Kommissionen mod Den Hellenske Republik, og som er forenede på grund af sammenhængen mellem de to sagsgenstande. I den første sag har Kommissionen nedlagt påstand om at det statueres, at en medlemsstat, sagsøgte, har overtrådt EØF-Traktatens artikel 30 ved at underkaste import af bananer med oprindelse i eller i fri omsætning i andre medlemsstater en ordning med udstedelse af importlicenser, som det i øvrigt systematisk er blevet afslået at udstede; i den anden sag har Kommissionen ligeledes nedlagt påstand om, at det statueres, at Den Hellenske Republik har tilsidesat sine forpligtelser ifølge Lomé-konventionen ved at have forbudt import af bananer fra AVS-staterne.

2. Indledningsvis skal jeg gøre opmærksom på, at Domstolens afgørelse i sagen om Grækenlands overtrædelse af Lomé-konventionens artikel 3, stk. 1, dvs. forbudet mod import af bananer med oprindelse i AVS-staterne — sag 241/85 — afhænger af den afgørelse, der træffes om lovligheden af de græske foranstaltninger vedrørende import af bananer med oprindelse i eller i fri omsætning i andre medlemsstater — sag 194/85 — da AVS-staterne ifølge Lomé-konventionen ikke kan behandles gunstigere end EØF's medlemsstater.

3. Derfor behandler jeg først sag 194/85.

4. I — Til indledning skal jeg dog gennemgå spørgsmålet om, hvad sagernes genstand egentlig er.

5. Kommissionen begrunder især spørgsmålene med overtrædelse af EØF-Traktatens artikel 30, og Lomé-konventionens artikel 3, stk. 1. Klagepunkterne, som de blev angivet under den administrative procedure, har samme grundlag.

6. Traktatbrudsproceduren blev indledt og sagsanlægget udformet i løbet af den overgangsperiode, der fremgik af akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber. Kommissionen har imidlertid under den mundtlige forhandling, der har fundet sted efter overgangsperiodens udløb (dvs. efter den 31. december 1985), erklæret, at man ønskede at udvide sagen til også at vedrøre perioden efter denne dato.

7. Selv om et sagsanlæg ville have haft samme grundlag både før og efter udløbet af overgangsperioden, der fulgte efter tiltrædelsen, mener jeg ikke, at Kommissionens krav kan imødekommes.

8. Den græske regering har, efter at være blevet sagsøgt for at have tilsidesat sine for-

* Oversat fra portugisisk.

pligtelser, med rette forsvaret sig både i den administrative fase og i svarskriftet ved at henvise til artikel 65, stk. 2, i tiltrædelsesakten, dvs. den gældende ret på det pågældende tidspunkt.

9. Såfremt traktatbrudsproceduren var blevet afsluttet i løbet af overgangsperioden efter Grækenlands tiltrædelse, ville problemet ikke være opstået, og alene den retlige situation i perioden ville have været til behandling. Det er derfor meningsløst at anmode Domstolen om at vurdere en fremtidig situation, der ville være fuldstændig foregrebet.

10. Den kendsgerning, at traktatbrudsproceduren, som allerede blev indledt, da overgangsbestemmelserne i tiltrædelsesakten var gældende, har strakt sig ind i den følgende periode, kan ikke have indflydelse på sagsøgtes processuelle situation.

11. For sagsøgte lå den retlige ramme fast, og man kan ikke nu efter ændring heraf pålægge sagsøgte at tilpasse sine indsigelser til den nye retlige situation, så desto mere som skriftvekslingen var afsluttet, da ændringen fandt sted (duplikken blev indgivet den 5. december 1985).

12. På den anden side ville det heller ikke være rimeligt, at man — som Kommissionen synes at gøre det — krævede, at sagsøgte allerede fra sagens start tog stilling til en fremtidig situation ved at skulle forsvare sig i forhold til en mulig retlig situation, hvor forudselig den end måtte være.

13. Sagsøgte har altid ret til at imødegå hver klagepunkt med alle de indsigelser, som han er garanteret ved en fuldstændig procedure.

14. I modsat fald er der tale om en ulovlig udvidelse af sagens genstand, hvilket er forbudt ifølge procesreglementets artikler 38, stk. 1, litra c), og 42, og fastslået i Domstolens praksis [1].

15. Lad mig tilføje, at i forhold til den klassiske situation ved ændring af sagens genstand (der drejer sig om en formodet ulovlig handling i forhold til uændret lovgivning), er den foreliggende sag et symmetrisk tilfælde, hvortil der knytter sig de samme retlige virkninger.

16. Sagen skal herefter behandles på grundlag den faktiske og retlige situation, der forelå, da sagen blev påbegyndt (inklusive den administrative fase), således som det følger af princippet om retten til kontradiktion.

17. At Kommissionen har fremsat endnu en begrundet udtalelse til den græske regering ændrer intet heri.

18. Kommissionen fremsatte nemlig endnu en begrundet udtalelse, fordi den blev tvunget til at ændre sine argumenter på grund af Den Hellenske Republiks forsvar og især de oplysninger vedrørende tiltrædelsesaktens artikel 65, stk. 2, som blev givet i besvarelsen af den første begrundede udtalelse.

19. Dette er grunden til, at den anden udtalelse falder i tråd med en argumentation,

1 — Se f. eks. dommene af 25. september 1979 i sag 232/78, Kommissionen mod Den Franske Republik, Sml. s. 2729 ff., af 9. december 1981 i sag 193/80, Kommissionen mod Den Italienske Republik, Sml. s. 3019 ff., af 8. februar 1983 i sag 124/81, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. s. 203 ff., af 22. marts 1983 i sag 42/82, Kommissionen mod Den Franske Republik, Sml. s. 1013 ff., af 27. marts 1984 i sag 50/83, Kommissionen mod Den Franske Republik, Sml. s. 1633, og a 15. januar 1986 i sag 121/84, Kommissionen mod Den Italienske Republik, Sml. s. 107.

der klart angår artikel 65, stk. 2 i tiltrædelsesakten.

20. Sagens genstand forbliver centreret der, da hverken udvidelse eller ændring heraf er mulig.

21. II — Lad mig gennemgå de spørgsmål, der angår sag 194/85.

22. Sagen angår en græsk handelsministeriel bekendtgørelse af 24. december 1980, senere forlænget flere gange, som fra den 1. januar 1981 har betinget import af bananer til Grækenland af udstedelse af en licens. Yderligere har Kommissionen fastslået — uden at dette bestrides af den græske regering — at ansøgninger om udstedelse af importlicenser systematisk bliver afslået.

23. Kommissionen anser såvel kravet om en importlicens som de systematiske afslag på udstedelse heraf som værende i strid med EØF-Traktatens artikel 30.

24. Men som jeg allerede har nævnt, har den græske regering gjort gældende, at der findes en national markedsordning for produktion og afsætning af bananer, og da der ikke findes en fælles markedsordning for dette område, indebærer den nationale ordning, at der i henhold til artikel 65, stk. 2, i tiltrædelsesakten kan ske fravigelse af reglerne om frie varebevægelser.

25. Lad mig citere artikel 65, stk. 2:

»For produkter, der ikke ved tiltrædelsen omfattes af fælles markedsordninger, finder bestemmelserne i afsnit II vedrørende den gradvise afskaffelse af afgifter med tilsvarende virkning som told, kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning, ikke anvendelse på disse afgifter, restriktioner og foranstaltninger, når de på datoen for tiltrædelsen udgør en del af en national markedsordning.

Denne bestemmelse finder kun anvendelse indtil iværksættelsen af fælles markedsordninger for disse produkter, dog senest indtil 31. december 1985, og kun i det omfang, det er strengt nødvendigt for opretholdelsen af den nationale ordning.«

26. Kommissionen bestrider den græske regerings argument, idet den fastholder, at selv om der fandtes en national markedsordning — hvilket Kommissionen bestrider — ville det generelle forbud mod import af bananer være i strid med fællesskabsretten, fordi kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning kun er tilladt »i det omfang, det er strengt nødvendigt for opretholdelsen af den nationale ordning« jfr. artikel 65, stk. 2, i tiltrædelsesakten.

27. Herefter er der to spørgsmål, der skal besvares: for det første findes der en national markedsordning for bananer i Grækenland? For det andet og i bekræftende fald, hvilken sammenhæng er der mellem de vedtagne foranstaltninger og opretholdelsen af den nationale markedsordning med henblik på en vurdering af, om foranstaltningerne er strengt nødvendige for at nå dette formål?

1. *Den nationale markedsordning*

28. For at imødegå anbringendet om, at produktion og afsætning af bananer i Grækenland er underkastet en national markedsordning, tager Kommissionen udgangspunkt i den af Domstolen fastlagte definition, hvorefter en sådan ordning defineres som »en helhed af retsmidler, der underlægger reguleringen af markedet for de pågældende produkter offentlig kontrol for, gennem forøgelse af produktiviteten og bedst mulig anvendelse af produktionsfaktorerne, især arbejdskraften, at sikre producenterne en rimelig levestandard, stabilisere markederne og sikre forsyningerne samt rimelige priser for forbrugerne« [2].

29. Ifølge Kommissionen er det ubestrideligt, at de græske myndigheder har truffet en række foranstaltninger til beskyttelse af den nationale bananavl (som i praksis er begrænset til øen Kreta) og regulering af afsætningen heraf.

30. Det er imidlertid Kommissionens opfattelse, at disse foranstaltninger ikke er tilstrækkelige til at give den gældende ordning i Grækenland karakter af national markedsordning.

31. Kommissionen henviser til, at bananerne er små og af dårlig kvalitet, at de alligevel forsvinder fra markedet i lange perioder, at bananer under disse forhold bliver genstand for spekulation, da salgsprisen er meget høj, og endelig at dette er resultatet af ekstremt høje produktionsomkostninger for en utilstrækkelig produktion samt de græske myndigheders manglende evne til at kontrollere afsætningskredsløbene.

2 — Dom af 10. december 1974 i sag 48/74, Charmasson, Sml. s. 1383, 1396 og 1397.

32. De foranstaltninger vedrørende produktion og afsætning af bananer, der er truffet af de græske myndigheder, er således ikke egnet til at virkeliggøre formålene med en national markedsordning: stabilisering af markederne, sikring af forsyningerne til rimelige priser for forbrugerne, bedst mulig anvendelse af produktionsfaktorerne, etc.

33. Det er Kommissionens opfattelse, at meget store beløb anvendes til at opretholde en bekostelig og utilstrækkelig produktion af dårlig kvalitet til fordel for et ubetydeligt antal producenter og handlende og til skade for de mange, nemlig forbrugerne.

34. Den græske regering er naturligvis ikke enig i denne opfattelse; den fastholder, at der i Grækenland i nogle år har været en egentlig national markedsordning for bananer, bestående af et vist antal foranstaltninger med de nødvendige instrumenter til at virkeliggøre de mål, som Domstolen har opstillet i sin definition af en sådan ordning i Charmasson-dommen.

35. Den græske regering henviser til følgende foranstaltninger:

a) ydelse af forskellige typer *finansiel støtte* til bananavl, herunder kreditter, direkte subsidier og indkomststøtte;

b) andre former for *produktionsstøtte*, herunder gennemførelse af teknisk-økonomiske undersøgelser og forskning samt indsamling og bearbejdelse af statistiske oplysninger;

c) fastsættelse af en *maksimal salgspris* på et fornuftigt niveau i forbrugerleddet under hensyn til produktions- og transportomkostningerne, sikkerhed for en rimelig avance i omsætningsleddet, samt under hensyn til forbrugerne;

d) fastsættelse af *kvalitetsnormer* og andre kriterier, som skal være opfyldt af de bananer, der sendes på markedet;

e) sanering af *afsætningskredsløbene* og distributionsstøtte ved udstedelse af *licenser til mindre næringsdrivende*;

f) kontrol med *udenrigshandelen* ved at kræve *importtilladelse* til import af frøplanter og *plantebeskyttelse*; et siden 1969 gældende *forbud mod import af bananer*, som undtagelsesvis og i korte perioder har været afløst af tilladelser til import af begrænsede mængder mod pålæggelse af en *udligningsafgift*; som jeg har nævnt, er import af bananer for nærværende betinget af en tilladelse, som på systematisk vis ikke udstedes.

36. Disse foranstaltninger gennemføres af forskellige institutioner, herunder Landbrugsministeriet, andelsselskaberne og den græske Landbrugsbank.

37. Efter den græske regerings opfattelse medvirker disse foranstaltninger til at stabilisere markedet og fastlægge priserne på et for forbrugerne fornuftigt niveau. Sammen med forbruget af andre former for frugt, som der findes store mængder af i Grækenland, giver de en forsyningssikkerhed, idet man i et vist omfang dækker efterspørgslen efter bananer i Grækenland, hvor produktionen er i størrelsesorden 4 000 til 5 000 tons pr. år. Derudover viser begrænsningen af produktionen til øen Kreta, at der er taget hensyn til den bedst mulige anvendelse af produktionsfaktorerne, fordi det er på Kreta, at de klimatiske forhold er de bedste til bananavl.

38. Den græske regering foregiver ikke, at disse mål opnås samtidig og i samme grad. Regeringen fastholder dog med henvisning til Domstolens domme i sagerne Balkan Import-Export [3] og Beus [4], at — som det var tilfældet ved etableringen af den fælles landbrugspolitik — en passende prioritering af målene har givet regeringen mulighed for først at fremme udviklingen af bananavlen samt at garantere avlerne en rimelig levestandard, uden at det medfører overdrevne ofre for forbrugerne.

39. Hvorledes skal situationen vurderes ud fra disse synspunkter?

40. Jeg skal indledningsvis med en henvisning til Domstolens dom i Charmasson-sagen [5] påpege, at målene for en national markedsordning, jfr. EØF-Traktatens artikel 43 ff., på nationalt plan er analoge med de mål, som en fælles markedsordning forfølger, således som de er angivet i Traktatens artikel 39, som artikel 40, stk. 2, henviser til. Foranstaltningerne skal i øvrigt generelt medvirke til at virkeliggøre Traktatens mål, der er udtrykt i artikel 38, stk. 2.

3 — Dom af 24. oktober 1973 i sag 5/73, Sml. s. 1091.
4 — Dom af 13. marts 1968 i sag 5/67, Sml. 1965-1968, s. 469.
5 — Sml. 1974, s. 1395, præmis 24.

41. Man kan efter min opfattelse med rimelighed spørge, om de af den græske regering iværksatte foranstaltninger er de bedste til virkeliggørelse af de i artikel 39 beskrevne generelle mål. Især er der ingen indikationer af i hvilket omfang de medvirker til »rationalisering af landbrugsproduktionen« og til »den bedst mulige anvendelse af produktionsfaktorerne«. Den græske regering indrømmer selv, at den nationale bananavl ikke er iøjnefaldende konkurrencedygtig — for så vidt angår kvalitet og udbytte — i forhold til importerede bananer fra de andre medlemsstater eller tredjelande (hvor der netop er indført importforbud). Og det i et sådant omfang, at den græske regering, som det kom frem under den mundtlige forhandling, synes at være indstillet på at give afkald på den indtil nu fulgte kurs, da man er i færd med at gennemføre undersøgelser med henblik på sektorens omstilling til en anden type afgrøde.

42. Hertil kommer at den græske regering ikke med overbevisning har forsvaret systemets effektivitet, specielt dets egnethed til at modarbejde spekulation.

43. Det kan dog ikke nægtes, at foranstaltningerne — i lyset af de græske myndigheders tidligere trufne politisk-økonomiske beslutninger — harmonerer med de tilsigtede mål på en sammenhængende måde.

44. Selv om det dernæst ikke kan medgives, at alle målene i den fælles landbrugspolitik — dvs. de fleste af dem — som de er angivet i Traktatens artikel 39, er opnået eller effektivt forsøgt opnået med den pågældende ordning, mener jeg, at det er muligt at sige, at ordningen ikke desto mindre opfylder de nødvendige minimumsbetingelser for at kunne anerkendes som en national markedsordning i artikel 65, stk. 2, i tiltrædelsesaktens forstand. Det er klart, at Balkan- og Beus-dommene som fortilfælde ikke kan anvendes automatisk, da disse domme for så vidt angår en indbyrdes afpasning af målene for den fælles landbrugspolitik, og det ene eller andet måls eventuelle konjunkturpolitiske forrang indeholder en anbefaling til Fællesskabets institutioner og ikke medlemsstaterne. Den filosofi, der ligger bag Domstolens overvejelser i de nævnte domme, kan dog sagtens overføres til en sag, hvor der er spørgsmål om en national markedsordning, som ikke beror på en EF-Traktat, og som administreres af en medlemsstat.

45. I øvrigt befinder samtlige de af Grækenland trufne foranstaltninger sig inden for rammerne af artikel 40, stk. 3, i Traktaten, og visse af dem svarer til de i bestemmelsen udtrykkeligt nævnte.

46. Det er min opfattelse, at omfanget af Domstolens kontrol i forbindelse med gennemgangen af foranstaltningernes betydning for opnåelsen af de forfulgte mål indebærer en vurdering af deres hensigtsmæssighed og effektivitet, som normalt ikke er omfattet af en legalitetskontrol.

47. I øvrigt må der tages hensyn til, at der ikke findes en fælles markedsordning på dette område, hvilket må være udtryk for, at formålene med den fælles landbrugspolitik synes mindre væsentlige på området.

48. Under alle omstændigheder er det klart, at artikel 65, stk. 2, i akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse tilsigtede en gradvis tilpasning af en ufuldstændig gennemførelse af Traktatens landbrugspolitiske mål ved i

overgangsperioden at opretholde bestemmelser, som under normale omstændigheder ville have været uforenelige med anvendelsen af Fællesskabets retsregler.

49. Markedsordningen for bananer i Grækenland berettiger bestemt ikke til en kvalitetsmæssig førstepræmie, men det må erkendes, at dens elementer gør det muligt at anse den som en national markedsordning med henblik på anvendelse af artikel 65 i akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber.

50. Anvendelsen af denne bestemmelse betyder således, at Den Hellenske Republik inden for bestemmelsens frister i sin udenrigshandel kan opretholde afgifter med tilsvarende virkning som told, kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning i det omfang disse afgifter, restriktioner og foranstaltninger på datoen for tiltrædelsen udgør en del af en national markedsordning.

51. Denne mulighed er dog ikke automatisk til stede, da den afhænger af de i artikel 65, stk. 2, opstillede betingelser, hvorefter »denne bestemmelse [kun] finder... anvendelse... i det omfang, det er strengt nødvendigt for opretholdelsen af den nationale ordning«.

2. *Strengt nødvendig foranstaltning*

52. Jeg vil nu gennemgå denne betingelse, dvs. spørgsmålet om, hvorvidt kravet om licens til import af bananer med oprindelse i eller i fri omsætning i de andre medlemsstater, og endnu mere de systematiske afslag på udstedelse af licenser, hvilket indebærer et absolut importforbud, kan anses som værende *strengt nødvendige* foranstaltninger for opretholdelsen af en national markedsordning for bananer i Grækenland.

53. Dette er tilfældet efter den græske regerings opfattelse, dvs. at såfremt det var tilladt at importere bananer i overgangsperioden, jfr. artikel 65 i tiltrædelsesakten, ville det medføre væsentlige fald i produktionen og indebære, at flere tusinde bananavlere ville gå konkurs, ligesom statens støtteprogrammer og investeringer måtte afskrives.

54. Kommissionen er ikke enig heri. Da den pågældende bestemmelse er en undtagelse fra reglen om frie varebevægelser, skal den fortolkes indskrænkende.

55. Dette følger efter Kommissionens opfattelse af Domstolens dom af 29. marts 1979 i sag 231/78, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige[6], og i øvrigt så meget mere fordi ordet »strengt», der er anvendt i artikel 65, stk. 2, ikke findes i den tilsvarende bestemmelse (artikel 60, stk. 2, i tiltrædelsesakten af 1972).

56. Efter min opfattelse er det klart, at Kommissionen har ret. Bestemmelserne i tiltrædelsesakten må fortolkes under hensyn til Fællesskabets grundlag og system[7], som det f. eks. fremgår af artikel 35 i tiltrædelsesakten, som vedrører afskaffelsen fra tiltrædelsen af kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning mellem Grækenland og de andre medlemsstater.

6 — Sml. 1979, s. 1447, 1460, præmis 13.

7 — Den i fodnote 6 nævnte dom, s. 1460, præmis 12.

57. På samme måde må artikel 65 i akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse ligeledes, da den angår handel med landbrugsprodukter, fortolkes i lyset af Traktatens bestemmelser om den fælles landbrugspolitik, til hvis gennemførelse bestemmelsen skal bidrage så meget som muligt [7].

58. På den anden side følger det af Domstolens faste praksis vedrørende Traktatens overgangsperioder, at undtagelserne fra EØF-Traktatens artikel 30 i tiltrædelsesakten kun er gyldige i den nævnte overgangsperiode. Efter udløbet af denne periode er artikel 30 umiddelbart anvendelig, også for så vidt angår landbrugsprodukter (så som bananer), som endnu ikke er blevet undergivet en fælles markedsordning [8]. Dette er tilfældet for Den Hellenske Republik fra den 1. januar 1986, jfr. artikel 2 og artikel 9 i Grækenlands tiltrædelsesakt, og som det klart fremgår af artikel 65, stk. 2, afsnit 2, hvis ordlyd åbenbart er formuleret med henblik på at undgå de vanskeligheder, som teksten til artikel 60, stk. 2, afsnit 2, i 1972-tiltrædelsesakten medførte [9].

59. Bestemmelser som artikel 65 i Grækenlands tiltrædelsesakt er beregnet på, at en tiltrædende stat gradvist i en fastsat overgangsperiode kan tilpasse produktionen og afsætningen af et landbrugsprodukt, som har været beskyttet af en national markedsordning, til kravene på det fælles marked.

60. Undtagelser i henhold til disse bestemmelser skal således iværksættes med henblik på at lette gennemførelsen af Traktatens formål og tillade en fuldstændig anvendelse af dens regler. Dette følger af tiltrædelsesaktens artikel 2 og artikel 9 sammenholdt, ligesom Domstolen har fastslået det i forbindelse med 1972-tiltrædelsesakten [10] og Traktatens overgangsperiode [11].

61. Jeg kan imidlertid i dette tilfælde konstatere, at det nærmest fuldstændige forbud mod import af bananer til Grækenland ikke blot ikke har medvirket til at lette anvendelsen af de fælles retsregler ved udløbet af overgangsperioden, men tværtimod har været en næsten fuldstændig hindring for tilpasningen af de nationale regler.

62. Under disse omstændigheder har forsyningen af bananer til det græske marked kun medført et meget lavt forbrug pr. indbygger (0,44 — 0,55 kg pr. indbygger mod et gennemsnit på 7 kg i de andre medlemsstater), og situationen er ikke blevet bedre med tiden.

63. Den græske regerings foregivelse af, at foranstaltningen er berettiget på grund af muligheden for at anvende andre frugter, således at det totale forbrug når et acceptabelt niveau, ligner et forsøg på at retfærdiggøre en fremgangsmåde, som Domstolen allerede har afvist [12], for så vidt angår kon-

7 — Den i fodnote 6 nævnte dom, s. 1460, præmis 12.

8 — Dom af 16. marts 1977 i sag 68/76, Kommissionen mod Den Franske Republik, Sml. s. 515, 531; se også dommene Charmasson, nævnt ovenfor, præmis 15, samt Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, nævnt ovenfor, præmis 15.

9 — Ovennævnte dom Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmisserne 16 og 17.

10 — Ovenfor nævnte sag Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmisserne 10 og 11.

11 — Ovenfor nævnte Charmasson-dom, præmisserne 16 og 17.

12 — Dom af 12. juli 1983 i sag 170/78, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. s. 2265.

kurrenceforhold mellem varer, der kan opfylde samme behov hos forbrugerne.

64. Det er derfor berettiget, at Kommissionen hævder, at den græske regerings mål kan opnås ved andre foranstaltninger, der er langt mindre indgribende over for de frie varebevægelser inden for Fællesskabet. En liberalisering af importen, ledsaget af et kontrol- eller kvotasystem, ville være et mere fleksibelt middel til på samme tid at beskytte den indenlandske produktion og til at opnå den nødvendige tilpasning til den fuldstændige liberalisering, som skal være gennemført den 1. januar 1986. I øvrigt ville en kontrolleret åbning af markedet give en mulighed for at afprøve samt tilpasse det på en passende måde til de vedtagne foranstaltninger.

65. Da artikel 65, stk. 2, afsnit 1, i tiltrædelsesakten således er uanvendelig, er det den almindelige regel om forbud mod kvantitative indførselsrestriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning, som affattet i artikel 35, der er anvendelig.

66. De gældende regler i Grækenland, herunder også i overgangsperioden, som medfører hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet, samt deres praktiske anvendelse, som bevirker et fuldstændigt importforbud, er således i strid med tiltrædelsesakten (artikel 35) og EØF-Traktaten (artikel 30), jfr. Domstolens faste praksis efter Dassonville-dommen [13].

67. III — Jeg vil nu gennemgå det klagepunkt, som er rejst imod Den Hellenske Republik i sag 241/85, om at den har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler den i henhold til artikel 3, stk. 1, i Lomé-konventionen, i det omfang, Grækenland har indført forbud mod import af bananer med oprindelse i AVS-staterne.

68. Den omtalte artikel 3, stk. 1, forbyder anvendelse af kvantitative restriktioner eller foranstaltninger med tilsvarende virkning over for import til Fællesskabet af varer med oprindelse i disse lande, hvilket klart er en bestemmelse af samme indhold som EØF-Traktatens artikel 30.

69. Den græske regering begrunder sine indsigelser med de samme argumenter som i sag 194/85, og påberåber sig især bestemmelsen i tiltrædelsesaktens artikel 65, stk. 2, samt Lomé-konventionens artikel 6, som forbyder, at AVS-staterne behandles gunstigere end EØFs medlemsstater.

70. Jeg har allerede peget på, at Den Hellenske Republiks argumenter i sag 194/85 manglede saglighed. Det samme gælder dens argumentation i sag 241/85, og af de samme grunde, ligesom påberåbelsen af Lomé-konventionens artikel 6 mister enhver mening.

71. IV — Jeg skal her som afslutning nævne et aspekt vedrørende det af den græske regering fremsat argument om, at det græske Statsråd allerede har behandlet den pågældende ordning og har fastslået de anfægtede foranstaltningers lovlighed.

72. På dette punkt er Domstolens praksis meget klar. Når det drejer sig om direkte

13 — Dom af 11. juli 1974 i sag 8/74, Sml. s. 837, 852, præmis 5.

anvendelige fællesskabsregler, kan muligheden for at anvende retsmidler ved de nationale domstole ikke berøre sagsanlæg i henhold til EØF-Traktatens artikel 169, da de to retsskridt forfølger forskellige mål og har forskellige virkninger [14].

73. Dette er forklaringen på, at det græske Statsråds beslutning er uden betydning for løsningen i de foreliggende sager både vedrørende anvendelse af fællesskabsretten og Domstolens udøvelse af de beføjelser, som Traktaten giver den.

74. V - Sammenfattende skal jeg foreslå Domstolen at statuere, at Den Hellenske Republik, ved at underkaste importen af bananer med oprindelse i eller i fri omsætning i de andre medlemsstater udstedelsen af licenser, som systematisk afslås, har tilsidesat bestemmelserne i artiklerne 35 og 65, stk. 2, afsnit 2, i akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, og i artikel 30 i EØF-Traktaten, og ved at underkaste import med oprindelse i AVS-stater en tilsvarende ordning, ligeledes bestemmelserne i artikel 3, stk. 1, i Lomé-konventionen.

75. Afgørelsen af, at Grækenland har tilsidesat sine forpligtelser, vedrører kun den overgangsperiode, der er forudset i akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse, da Kommissionen først under den mundtlige forhandling har omtalt den efterfølgende periode, som begyndte ved afslutningen af skriftvekslingen.

76. I medfør af artikel 69, stk. 2, i procesreglementet skal den part, der taber sagen, betale sagsomkostningerne. Jeg mener ikke, at den netop nævnte omstændighed vedrørende perioden efter afslutningen af tiltrædelsesperioden kan begrunde, at den nævnte hovedregel om fordeling af sagens omkostninger ikke skal finde anvendelse.

14 — Se f. eks. dom af 7. februar 1970 i sag 31/69, Kommissionen mod Den Italienske Republik, Sml. 1970, s. 3.